

ก้าวทันข่าวชาวอดิธิ - ขอบเขตการตรวจสอบ: วิธีการเลือกตัวอย่าง และจำนวนตัวอย่าง (ตอนที่ 2)

นอกจากการกำหนดขอบเขตการตรวจสอบที่กล่าวไว้ในตอนที่ 1 แล้ว อีกประเด็นที่ผู้สอบบัญชีมักมีปัญหาในการปฏิบัติงานคือ เรื่องของวิธีการเลือกตัวอย่างว่าควรจะใช้วิธีเลือกอย่างไรถึงจะเหมาะสมกับการตรวจสอบรายการแต่ละประเภท ซึ่งหากเราเลือกตัวอย่างด้วยวิธีที่ไม่เหมาะสมก็อาจไม่บรรลุวัตถุประสงค์การตรวจสอบหรือไม่สามารถตรวจพบข้อผิดพลาดที่บการเงินจะแสดงข้อมูลขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญได้

สำหรับวิธีการเลือกตัวอย่างนั้น ก็มีให้เลือกปฏิบัติได้ตามความเหมาะสม ทำได้ทั้งการเลือกตัวอย่างทางสถิติและไม่ใช้ทางสถิติ ซึ่งการตัดสินใจว่าจะใช้วิธีการเลือกใดนั้นขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของท่าน โดยอาจพิจารณาจากรูปแบบและลักษณะของข้อมูลว่าเป็นอย่างไร จำนวนประชากรมีมากน้อยขนาดไหน และมีวัตถุประสงค์เฉพาะของการตรวจหรือไม่และวิธีการตรวจสอบที่จะใช้นั้นเป็นอย่างไร เพื่อให้ได้วิธีที่เหมาะสมที่สุดกับสถานการณ์ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกทุกรายการ (ตรวจสอบร้อยละร้อย.. ต้องบอกว่าเป๊ะมาก ๆ) หรือการเลือกรายการแบบเจาะจง เช่น เลือกรายการที่มีมูลค่าสูงสุดหรือเฉพาะบางกลุ่มของประชากร หรือการเลือกตัวอย่างในการสอบบัญชีแบบอื่น ซึ่งวิธีการเลือกตัวอย่างก็มีอีกหลากหลายวิธีที่สามารถทำได้ เช่น

- (ก) การเลือกแบบสุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตัวสร้างเลขสุ่มหรือตารางเลขสุ่ม จะเป็นการเลือกที่ให้ตัวอย่างกระจายตัวไปในกลุ่มประชากรและไม่มียอคติในการเลือก ทุกรายการมีโอกาสถูกเลือกโดยเท่าเทียมกัน
- (ข) การเลือกตัวอย่างแบบเป็นระบบ โดยใช้การสร้างช่วงของตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด และเลือกตัวแทนของแต่ละช่วงนั้น เช่นประชากรทั้งหมด 100 รายการต้องการเลือกตัวอย่าง 5 รายการ ก็จะแบ่งประชากรได้เป็น 5 ช่วง ๆ ละ 20 รายการ กำหนดเลือกรายการที่ 10 ของแต่ละช่วง
- (ค) การเลือกตัวอย่างที่เป็นจำนวนเงินเป็นรูปแบบของการเลือกตัวอย่างโดยถ่วงน้ำหนักตามมูลค่า
- (ง) การเลือกแบบไม่เป็นระบบ เป็นการเลือกตัวอย่างโดยไม่ได้ใช้เทคนิคในการเลือก
- (จ) การเลือกแบบเป็นกลุ่ม เป็นการเลือกกลุ่มของรายการที่ติดกันในประชากร ซึ่งอาจเป็นวิธีที่ไม่ค่อยเหมาะสมหากต้องการได้ข้อสรุปที่สมเหตุสมผลเกี่ยวกับประชากรทั้งหมดโดยใช้ตัวอย่าง

ปัจจุบันบางสำนักงานอาจมีการนำโปรแกรมสำเร็จรูปทั่วไปหรือโปรแกรมสำหรับการตรวจสอบโดยเฉพาะมาใช้ในการตรวจสอบซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือที่ทันสมัยและทำให้เราสามารถเลือกตัวอย่างจากประชากรเพื่อปฏิบัติงานตรวจสอบได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้นครับ (เป็นมาตรฐานเดียวกัน.. ไม่มีบิดพลิ้ว)

ครั้งหน้า ตอนสุดท้ายของไตรภาคติดตามเรื่องของการกำหนดจำนวนตัวอย่างในการตรวจสอบนะครับ